

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 60 0 Ps 017914 15 Rev
Banjaluka, 09.3.2016. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija: Darka Osmića, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Preduzeće za ... RS, a.d. B.L., ..., koga zastupa punomoćnik N.M., advokat iz B.L., protiv tuženog E. k. d.o.o. D., ..., koga zastupa punomoćnik S.M., advokat iz D., radi naknade štete, vrijednost predmeta spora: 315.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 60 0 Ps 017914 14 Pž od 15.04.20015. godine, na sjednici održanoj dana 09.03.2016. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, obje nižestepene presude preinačavaju, tako da se odbija zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu na ime naknade štete, u vidu izgubljene dobiti, isplati iznos od 72.223,58 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima spora, te se obavezuje tužitelj da tuženom isplati iznos od 22.597,00 KM na ime troškova parničnog postupka, u roku od 30 dana od dana prijema ove presude, a preko ovog iznosa zahtjev se odbija.

Objasloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Doboju broj: 60 0 Ps 017914 13 Ps od 30.12.2013. godine obavezan je tuženi da tužitelju, na ime naknade štete u vidu izgubljene dobiti, isplati iznos od 72.223,58 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 22.11.2013. godine, kao dana kada je nalazom i mišljenjem vještaka utvrđen iznos dobiti tužitelja, pa do konačne isplate, te da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.019,30 KM. Sa dijelom zahtjeva koji predstavlja razliku između zahtjevanog i dosuđenog iznosa tužitelj je odbijen.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 60 0 Ps 017914 14 Pž od 15.04.20015. godine, žalba tužitelja je djelimično usvojena i prvostepena presuda preinačena u odbijajućem dijelu, u pogledu odluke o zateznoj kamati, tako što je tuženi obavezan platiti zakonsku zateznu kamatu na dosuđeni iznos i to na mjesečne iznose od po 3.009,32 KM (za period od 11. mjeseca 2011. godine do 10. mjeseca 2013. godine), sa zakonskom zateznom kamatom na svaki mjesečni iznos, počev od 20. u narednom mjesecu, pa do 21.11.2013. godine, dok je u preostalom dijelu žalba tužitelja odbijena, kao i žalba tuženog u cjelini i prvostepena presuda potvrđena. Odbijeni su zahtjevi tužitelja i tuženog za naknadu troškova žalbenog postupka.

Tuženi blagovremenim revizijama (reviziju izjavio po punomoćniku i lično) pobija drugostepenu odluku, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, te predlaže da se revizija usvoji, nižestepene presude preinače, tako da se odbije tužbeni zahtjev u cjelini, a tužitelj obaveže da mu naknadi troškove parničnog postupka,

ili da se osporena drugostepena presuda ukine i predmet vrati na ponovni postupak i odlučivanje.

Tužitelj nije odgovorio na reviziju.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovom postupku je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu naknadi štetu u vidu izmakle koristi, koju misli da bi ostvario da je tuženi poštovao odredbe ugovora koji su međusobno zaključili povodom pružanja poštanskih usluga, odnosno da se ponašao u skladu sa odredbama Zakona o poštanskim uslugama Republike Srpske.

Raspravljajući o stavljenom zahtjevu nižestepeni sudovi su utvrdili da je između parničnih stranaka zaključen ugovor o vršenju poštanskih usluga broj: 1.-4563/11 od 01.11.2011. godine, kojim se tužitelj, kao izvršilac usluga obavezao da će za tuženog, kao korisnika, vršiti prenos svih vrsta poštanskih pošiljki, uključujući i račune za kablovsku televiziju. Prije zaključenja ovog ugovora, rješenjem Republičke uprave za ... Odjeljenje B.L., Sektor inspekcije za ... broj: 26.080/343-153-54/15-2/10 od 07.6.2010. godine, naređeno je tuženom da dostavu računa za naplatu izvršenih usluga vrši putem javnog poštanskog operatera (tužitelja). I nakon zaključenja ugovora tuženi je nastavio određeni broj računa dostavljati na drugi način, a ne preko tužitelja iz kog razloga je ponovo intervenisao inspektor za saobraćaj i veze, te mu zabranio vršenje poštanskih usluga i prenos poštanskih pošiljki u vlastitoj organizaciji. Tuženi se protiv ovakvog rješenja žalio, ali je žalbu odbilo Ministarstvo ... Utvrđeno je da tuženi samo 20% pošiljki šalje putem P., a ostalo u vlastitoj organizaciji. Iz ovog razloga su protiv tuženog pokretani i vođeni prekršajni postupci. Tužitelj je upozoravao tuženog da dostavu poštanskih pošiljki, odnosno računa vrši u skladu sa Zakonom o poštanskim uslugama, prema kojem (po mišljenju tužitelja) to može vršiti samo preko tužitelja. Utvrđujući visinu traženog iznosa obavljeno je vještačenje po vještaku finansijske struke, koji je našao da bi tužitelj, pod uslovom da je tuženi sve račune dostavljao putem P., u navedenom periodu ostvario zaradu u iznosu od 72.223,58 KM, a ne u iznosu koji je zahtijevan tužbom.

Kod takvog stanja činjenica prvostepeni sud nalazi da je zakonska obaveza tuženog da račune, kao pismonosne pošiljke, dostavlja svojim korisnicima putem P. i da se ta obaveza temelji na odredbama Zakona o poštanskim uslugama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 30/10 i 38/10, dalje: ZPU RS), kao „lex specialis propisu“, pa kako tu obavezu nije ispoštovao, tužitelj je pretrpio štetu u vidu izmakle koristi i to u iznosu utvrđenom na osnovu nalaza vještaka finansijske struke, koji stranke svojim prigovorima nisu uspjele dovesti u sumnju, slijedom čega je, pozivom na odredbu člana 189. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93, 3/96 i 39/03 i 74/04, dalje: ZOO) sudio kao u izreci svoje presude.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbama stranaka, potvrdio prvostepenu presudu u, žalbom tuženog (koji izjavljuje i reviziju) pobijanom, dijelu kojim je obavezan tuženi da isplati tužitelju iznos od 72.223,58 KM sa pripadajućom zateznom kamatom (u kojem dijelu je neznatno korigovao prvostepenu presudu) i troškovima spora, uz obrazloženje da se tuženi zaključenim ugovorom o vršenju poštanskih usluga „obavezao da će tužiocu predati na prenos sve poštanske pošiljke uključujući i račune (član 1. ugovora)“, te da slijedom toga navodi tuženog, isticani u postupku i žalbi (a ponovljeni i u reviziji) o tome da račun nema karakter poštanske pošiljke ni prema odredbama ZPU RS, nije od značaja za razrješenje ovoga spora.

U pravu je revident kada tvrdi da su nižestepene presude zasnovane na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Poštanske usluge u RS vrše se u skladu sa uslovima koji su utvrđeni odredbama Zakona o poštama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 33/05, dalje: ZP BiH), odredbama ZPU RS, Opštim i Posebnim uslovima za vršenje poštanskih usluga, aktima operatera poštanskog saobraćaja, kao i na osnovu ratifikovanih, odnosno potvrđenih konvencija, drugih međunarodnih akata i ugovora, kako propisuje odredba člana 2. stav 1. ZPU RS.

Saglasno odredbi člana 5. stav 1. ZPU RS poštanske usluge su usluge prenosa poštanskih pošiljaka i sve druge usluge utvrđene Nomenklaturom poštanskih usluga. Poštanske pošiljke saglasno odredbi stava 6. istog člana su pismonosne pošiljke i uputnice u klasičnoj i elektronskoj formi i paketi na kojima je označena adresa ili pošiljke koje su na drugi način označene tako da se neposredno može utvrditi primalac, a pismonosna pošiljka je svaka poštanska pošiljka koja sadrži neko sopštenje u pisanoj formi na svakoj vrsti fizičkog medija, koju treba uručiti – prenijeti naznačenom primaocu, kao i računi za režije, drugi računi, finansijski i drugi izvještaji i sva druga korespondencija (stav 7. člana 5. ZPU RS).

Naprijed navedena pismonosna pošiljka (pa tako i računi za režije o kojima je riječ u ovom postupku) postaje poštanska pošiljka tek kada je primi na prenos (i za koje tada odgovara) operater poštanskog saobraćaja, kako proizlazi iz odredbe člana 2. b) ZP BiH.

Prema tome, odštampani račun ima karakter pismonosne pošiljke i to svojstvo stiže u času njegovog izdavanja, ali to još uvijek nije poštanska pošiljka sve dok ne bude predata pošti radi prenosa, kada se uspostavlja veza i nastaju prava i obaveze između P. kao operatera poštanskog saobraćaja i pošiljaoca računa.

Poštanske usluge obuhvataju: univerzalne poštanske usluge (među kojima i usluga prenosa poštanskih pošiljaka), finansijske poštanske usluge, elektronske poštanske usluge, dopunske poštanske usluge i ostale poštanske usluge (član 7. ZPU RS). Univerzalne poštanske usluge su rezervisane i nerezervisane poštanske usluge (član 8. stav 5. ZPU RS). Članom 9. ZPU definisane su rezervisane poštanske usluge kao vrsta univerzalnih usluga koje može pružati samo P. (tužitelj), kao javni poštanski operater kojeg definiše odredba člana 3. a) ZPU RS, a obuhvataju prenos, između ostalog, i pismonosnih pošiljaka do 1000 grama, o kakvim pošiljkama je riječ u ovom sporu.

Iz sadržaja navedene odredbe člana 9. i drugih naprijed citiranih odredbi ZPU RS i ZP BiH, suprotno zaključku prvostepenog suda, ne proizlazi obaveza tuženog da račune koje izdaje korisnicima svojih usluga dostavlja isključivo putem P., niti je tuženom zabranjeno da te račune dostavlja putem vlastitih kapaciteta. Ova zakonska odredba (kao i odredba člana 22. stav 1. ZPU RS) reguliše položaj P. (tužitelja) kao javnog poštanskog operatera koji je jedini ovlašten da pruža rezervisane poštanske usluge u odnosu na druge poštanske operatere iz člana 3. b) ZPU RS (a ne u odnosu na korisnike tih usluga), kako proizlazi i iz obrazloženja odluke Ustavnog suda Republike Srpske broj: U-57/10 od 18.5.2011. godine, kojom je odbijen prijedlog za utvrđivanje neustavnosti člana 9, člana 12. stav 3. i člana 22. stav 1. ZPU RS.

Donekle drugačiji stav izražen u odluci Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 11 0 U 004776 11 Uvp od 27.6.2011. godine (da se u smislu odredbi ZPU RS dostava računa za komunalne usluge vrši preko P., kao nosioca ekskluzivnog prava prenosa te univerzalne rezervisane poštanske usluge), nije više relevantan budući da je ta presuda ukinuta odlukom

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj: AP 3405/12 od 27.10.2015. godine, u kojoj je, povodom istog pravnog pitanja, zauzet stav koji nije suprotan stavu izraženom u ovoj presudi.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tuženi nije svim svojim korisnicima račune za izvršene usluge dostavljao putem tužitelja, kao javnog poštanskog operatera, na čemu tužitelj i temelji svoj zahtjev za naknadu štete u vidu izmakle koristi. Međutim, kako naprijed citiranim zakonskim odredbama, a ni odredbama nekih drugih zakona nije propisana obaveza tuženog da sve račune dostavlja korisnicima isključivo putem tužitelja, niti je ustanovljena zabrana da to dostavljanje vrši u vlastitoj režiji, putem sopstvenih kapaciteta, tužitelj nije mogao (kako pogrešno nalazi prvostepeni sud), imajući u vidu odredbe ZPU RS, osnovano očekivati zaradu čiju naknadu traži u ovom postupku.

Odredbom člana 1. ugovora o vršenju poštanskih usluga broj: 1.-4563/11 od 01.11.2011. godine, „Ugovorne strane su se sporazumjele da će Izvršilac usluga za Korisnika usluga vršiti prenos svih vrsta poštanskih pošiljaka uključujući i račune za kablovsku televiziju“. Dakle, tuženi ovakvim regulisanjem međusobnih odnosa nije preuzeo obavezu da će „tužiocu predati na prenos sve poštanske pošiljke uključujući i račune“, kako pogrešno navodi drugostepeni sud. Upravo obrnuto, tako stilizovanom ugovornom odredbom tužitelj se obavezao da će za tuženog vršiti prenos svih vrsta poštanskih pošiljaka, pri čemu valja podsjetiti da račun i postaje poštanska pošiljka (kako je naprijed objašnjeno) tek u trenutku kada se preda pošti radi dostavljanja na označenu adresu.

Kako, iz naprijed navedenih razloga, proizlazi da se nisu ostvarili uslovi propisani odredbom člana 189. stav 3. ZOO, za naknadu traženog vida štete, nižestepene presude su preinačene kao u izreci, temeljem odredbe člana 250. stav 1. ZPP.

O troškovima postupka odlučeno je na osnovu odredbe člana 397. stav 2. u vezi sa članom 386. stav 1. i članom 387. stav 1. ZPP. S obzirom da je tuženi u cjelini uspio u sporu dosuđena mu je naknada troškova postupka prema opredjeljenom zahtjevu, a sastoje se od naknade na ime zastupanja po advokatu: za sastav odgovora na tužbu 1.560,00 KM; za zastupanje na dva ročišta na kojima je raspravljano 3.120,00 KM; za zastupanje na ročištu na kojem nije raspravljano 780 KM; na ime odsustva iz kancelarije zbog prisustvovanja ročištima (naknada za vrijeme), ukupno 300,00 KM; za sastav žalbe 2.008,00 KM (koliko je zahtjevano) i isto toliko za sastav revizije; na ime paušala 2.444,00 KM i poreza na dodatnu vrijednost 2.077,00 KM, što iznosi ukupno 14.297,00 KM, sve obračunato prema članu 2. Tar. br. 2, 9, 12. i članu 6. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05), a što sa plaćenom taksom na žalbu (2.000,00 KM) i reviziju (6.300,00 KM) daje dosuđeni iznos od 22.597,00 KM. Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka koji se odnose na sastav odgovora na žalbu tužitelja, u iznosu od 4.405,00 KM i na sastav izjašnjenja povodom odgovora tužitelja na žalbu tuženog, u iznosu od 2.936,70 KM, jer ti troškovi, u smislu odredbe člana 387. stav 1. ZPP, nisu bili potrebni za vođenje parnice.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić

